

Høyest inntekt på Vindern - lavest på Grünerløkka

12

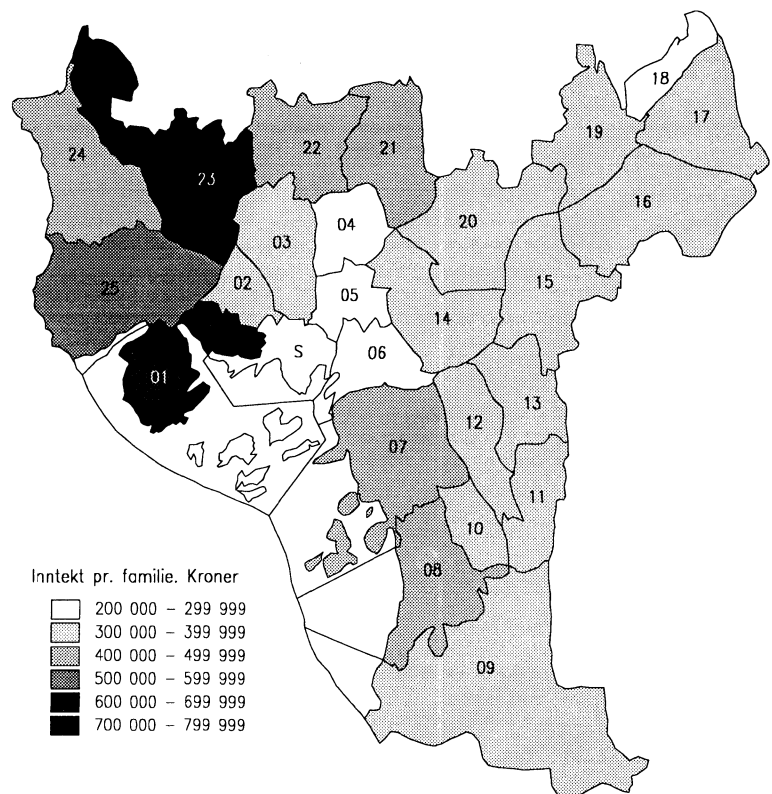
**Det er store inntektsforskjeller blant barnefamilieene i Oslo. Barnefamilier bosatt i Oslo indre øst har betraktelig lavere inntekt enn tilsvarende familier på vestkanten. En tobarnsfamilie på Vindern har eksempelvis i gjennomsnitt mer enn tre ganger så høy inntekt etter skatt som en tilsvarende familie på Grünerløkka-Sofienberg. De bydelene der inntektsnivået er høyest, er også de bydelene der inntektsfordelingen er mest skjev. Størst inntektsulikhet finner vi på Bygdøy-Frogner, mens barnefamilier på Mangle-
rud har den jevneste inntektsfordelingen.**

I det første nummeret av Samfunnsspeilet i år omhandlet en av artiklene ulikheter i inntektsnivå og inntektsfordeling blant barnefamilier i de ulike fylkene (Epland og Erstad 1997). Artikkelen fastslo at i de fylkene hvor inntektsnivået var høyest, var også inntektsforskjellene mellom barnefamilieene størst. I en særstilling stod Oslo hvor inntekts-spredningen var mye større enn i andre fylker. Oslo hadde flest barnefamilier representert både på det laveste og høyeste inntektstrinnet. I

denne artikkelen skal vi se nærmere på ulikheter i inntektsnivå og inntektsfordeling blant barnefamilier i de ulike bydelene i Oslo. Hvor i Oslo finner vi de laveste og de høyeste inntektene? Hvordan er inntekten fordelt innen hver enkelt bydel?

I denne artikkelen er barnefamilier avgrenset til *ektepar med barn* og *samboerpar med felles barn*. Denne avgrensningen er foretatt fordi datagrunnlaget er registeropplysninger som kun gir opplysninger om

Figur 1: Bydelskart¹ med gjennomsnittlig inntekt etter skatt. 1995

Mads Ivar Kirkeberg

¹ 01 Bygdøy-Frogner, 02 Uranienborg-Majorstua, 03 St. Hanshaugen-Ullevål, 04 Sagene-Torshov, 05 Grünerløkka-Sofienberg, 06 Gamle Oslo, 07 Ekeberg-Bekkelaget, 08 Nordstrand, 09 Søndre Nordstrand, 10 Lambertseter, 11 Bøler, 12 Manglerud, 13 Østensjø, 14 Hellsøy-Sinsen, 15 Hellerud, 16 Furuset, 17 Stovner, 18 Romsås, 19 Grorud, 20 Bjerke, 21 Grefsen-Kjelsås, 22 Sogn, 23 Vindern, 24 Røa, S Sentrum,

Datagrunnlag og definisjoner

Inntektsopplysningene som er benyttet er hentet fra den registerbaserte inntektsstatistikken for inntektsåret 1995. Inntektsregisteret er en sammenkopling av flere ulike administrative registre som blant annet gir opplysninger om skattepliktige inntekter fra den personlige selvangivelsen og flere skattefrie stønader. Statistikken omfatter bosatte personer pr. 31.12.95. I datagrunnlaget for Oslo er én ekstremobservasjon fjernet.

De inntektskomponentene som er benyttet her framkommer etter følgende regnskap:

Yrkesinntekt

- + lønn, inklusive skattepliktige sykepenger
- + netto næringsinntekt (etter av- og nedskrivninger)
- + Kapitalinntekter
- + ligningsmessig inntekt av egen bolig
- + renteinntekter
- + aksjeutbytte
- + andre kapitalinntekter
- + Overføringer
- + barnetrygd
- + arbeidsledighetstrygd
- + ytelser fra folketrygden
- + tjenestepensjon
- + stipend
- + bostøtte
- + bidrag, livrenter
- + økonomisk sosialhjelp
- + grunnstønad
- + hjelpestønad
- + forsørgerfradrag
- = Samlet inntekt
- ÷ Utlignet skatt
- = Inntekt etter skatt
- ÷ Renteutgifter
- ÷ gjeldsrenter
- ÷ boligselskapsutgifter
- = Disponibel inntekt

I denne artikkelen er begrepet *inntekt etter skatt* benyttet. Årsaken til dette er den manglende symmetri mellom kostnads- og inntektssiden for bolig i datagrunnlaget. For å få et helt korrekt bilde av familienes økonomiske ressurser skulle den estimerte "fordelen ved å bo i egen bolig" vært trukket fra inntekten og kostnadene (renteutgiftene) vært lagt til, slik at man stod igjen med et tall for *disponibel inntekt*. Tall for renteutgiftene, hentet fra den personlige selvangivelsen, er fullstendige, mens inntekten av egen bolig, basert på ligningsverdien, er betydelig undervurdert. Manglende balanse mellom disse inntekts- og kostnadstallene medfører at inntektsbegrepet *inntekt etter skatt* benyttes i stedet. På den måten unngår vi problemet med manglende symmetri i inntekts- og kostnadsdisposisjoner for bolig når familienes økonomiske situasjon skal måles. Inntektstall for bolig fra den personlige selvangivelsen inngår riktignok i begrepet *inntekt etter skatt* som benyttes i denne artikkelen, men tallene er så lave at de ikke har noen betydning for inntektsnivået.

Hvis vi likevel tar hensyn til gjeldsrenter og boligselskapsutgifter for tobarnsfamiliene i Oslo ved i stedet å benytte begrepet *disponibel inntekt* (hvor disse utgiftene er trukket fra), så endres ikke bildet nevneverdig. Gjennomsnittlige renteutgifter er vesentlig høyere blant tobarnsfamilier på Oslo vestkant sammenlignet med Oslo indre øst. Men selv etter at disse utgiftene er trukket fra, har f.eks. tobarnsfamiliene på Bygdøy-Frogner mer enn det dobbelte i *disponibel inntekt* sammenlignet med tobarnsfamilier i Gamle Oslo.²

som er like store, slipper man å korrigere for ulikheter i familiestørrelsen ved hjelp av forbruksvekter (Epland og Erstad 1997). Familier med to barn under 17 år er også den mest vanlige type barnefamilie i Norge. I 1995 var det til sammen 156 000 ektepar eller samboerpar (med felles barn) som hadde to barn i denne aldersgruppen. Av disse var drøye 14 000 familier, eller om lag 9 prosent, bosatt i Oslo.

Store forskjeller i familieinntekt

I 1995 hadde norske tobarnsfamilier en gjennomsnittlig inntekt etter skatt på 343 000 kroner. Gjennomsnittet for tobarnsfamilier i Oslo var 404 000 kroner eller om lag 18 prosent høyere, men det er store forskjeller mellom barnefamilienes økonomiske ressurser i Oslo. Av de 26 bydelene i tabell 1 ligger 12 bydeler under landsgjennomsnittet, mens 18 bydeler ligger under gjennomsnittet for Oslo samlet. Verst stilt er bydelene i Oslo indre øst (omfatter Sagene-Torshov, Grünerløkka-Sofienberg og Gamle Oslo) samt Romsås. I alle disse fire bydelene ligger gjennomsnittlig inntekt godt under 300 000 kroner. Barnefamilier på Grünerløkka-Sofienberg har de laveste inntektene med et gjennomsnitt på 243 000 kroner eller kun 60 prosent av gjennomsnittlig inntekt i Oslo.

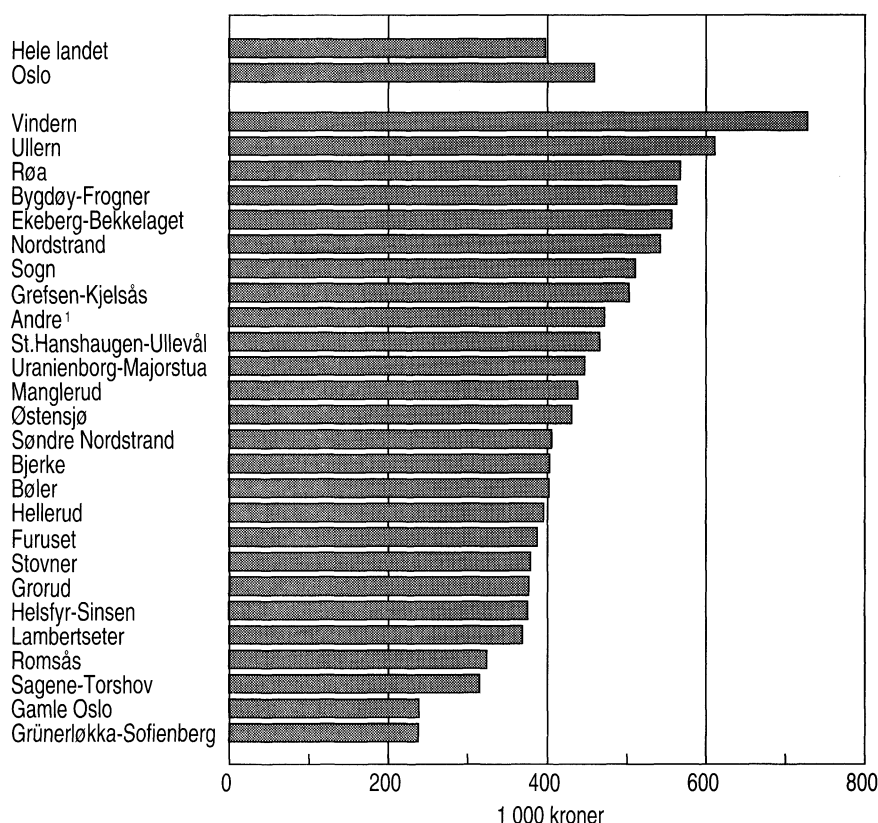
I den andre enden av inntektsskalaen finner vi bydeler på Oslo vestkant: Vindern, Bygdøy-Frogner og Ullern. Høyest inntekt har tobarnsfamiliene på Vindern med en gjennomsnittlig inntekt etter skatt på 788 000 kroner, mer enn tre ganger så høy inntekt som tobarnsfamiliene på Grünerløkka.

Når en benytter slike gjennomsnittstall, kan noen familier med svært høye inntekter trekke opp gjennomsnittsinntektene veldig mye. La oss derfor også se på medianinntekten. Medianen er den verdien som ligger i midten når man har sortert familiene etter inntektens størrelse. Hvis vi betrakter medianen for inntekt etter skatt i tabell 1, opprettholdes bildet av

familiesammensetning, og ikke om husholdningssammensetning.¹ Samboerpar uten barn eller med særkullsbarn er ikke med i statistikken.

Barnefamiliene er videre avgrenset til familier med to barn i alderen 0-16 år. Når man sammenligner inntektsnivå og -fordeling for familier

Figur 2: Gjennomsnittlig yrkesinntekt. 1995

¹ Familier i bydelene Sentrum og Marka, samt familier med uoppgett bydelkode
 Kilde: Registerbasert inntektsstatistikk 1995

lave inntekter på østkanten og høye inntekter på vestkanten, men forskjellene mellom bydelene blir mindre. Vi ser fortsatt at bydelene i Oslo indre øst samt Romsås kommer dårligst ut. Tobarnsfamiliene i Gamle Oslo har lavest medianinntekt etter skatt med 226 000 kroner. Barnefamiliene på Vindern ligger høyest med en medianinntekt etter skatt på i underkant av en halv million kroner.

Høye yrkesinntekter på vestkanten

Forskjellene i familieinntekt mellom bydelene skyldes først og fremst ulikheter i yrkesinntekt. I bydelene

på Oslo vestkant er det kun blant tobarnsfamilier på Uranienborg-Majorstua og St.Hanshaugen-Ullevål at gjennomsnittlig yrkesinntekt ikke overstiger en halv million kroner (se figur 1). Yrkesinntekt er summen av lønnsinntekt og netto næringsinntekt fra selvstendig virksomhet. Gjennomsnittlig yrkesinntekt for tobarnsfamiliene i Norge var i 1995 på 398 000 kroner, og utgjorde 87 prosent av den samlede familieinntekten. For Oslo under ett var gjennomsnittet 459 000 kroner eller 83 prosent av den samlede inntekten til familien. Til sammenligning har tobarnsfamiliene på Vindern hele 728 000 kroner i gjen-

nomsnittlig yrkesinntekt, men her utgjør yrkesinntekten bare 67 prosent av samlet familieinntekt. Dette skyldes at barnefamiliene på Vindern i tillegg har svært høye kapitalinntekter med til sammen 20 prosent av samlet inntekt. Det samme gjelder for tobarnsfamiliene på Bygdøy-Frogner hvor gjennomsnittlig yrkesinntekt og kapitalinntekt utgjør henholdsvis 66 og 18 prosent.

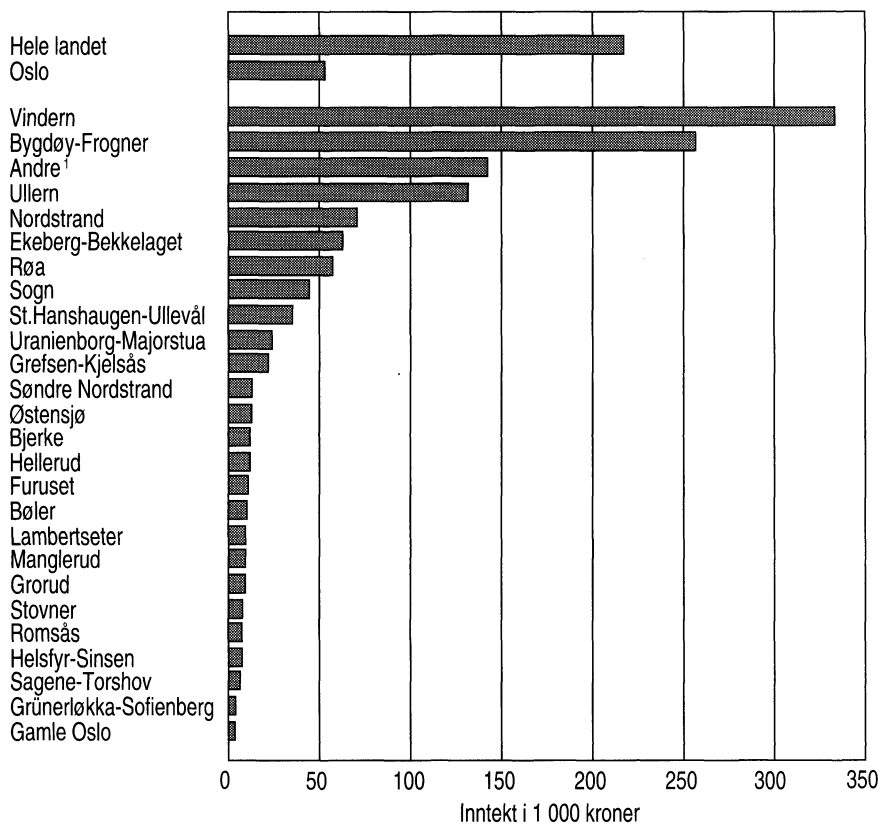
Tobarnsfamiliene på Grünerløkka-Sofienberg og i Gamle Oslo skiller seg ut med svært lave yrkesinntekter. Gjennomsnittlig inntekt er 238 000 kroner i begge disse bydelene. Tobarnsfamiliene på Sagene-Torshov følger deretter. Men selv om også disse familiene har en lav gjennomsnittlig yrkesinntekt, ligger de hele 77 000 kroner høyere enn de to andre bydelene i Oslo indre øst.

Høy arbeidsledighet og lavt utdanningsnivå i Oslo indre øst

Det er flere årsaker til de store forskjellene i yrkesinntekt mellom bydelene. Ser vi på antall registrerte arbeidsledige og deltakere på arbeidsmarkedstiltak i prosent av befolkningen 25-66 år, ligger de tre bydelene i Oslo indre øst "på topp". I Gamle Oslo, Grünerløkka-Sofienberg og Sagene-Torshov var henholdsvis 10,5, 9,8 og 6,5 prosent helt uten jobb eller på arbeidsmarkedstiltak i 1996. Lavest ledighets-tall har Vindern og Ullern med 2,0 og 2,3 prosent (Sosial- og helsedepartementet 1997).

Forskjeller i utdanningsnivå kan nok også være med på å forklare de store inntektsforskjellene. Ser vi på andelen tobarnsfamilier hvor foreldrene har høyere utdanning, finner vi det samme mønsteret. I fire av fem tobarnsfamilier på Vindern,

Figur 3: Gjennomsnittlig kapitalinntekt. 1995

¹ Familier i bydelene Sentrum og Marka, samt familier med uoppgett bydelskode
Kilde: Registerbasert inntektsstatistikk 1995

Flest toinntektsfamilier på ytre østkant

Yrkesaktivitet har stor betydning for barnefamiliers inntektsnivå. Større yrkesaktivitet blant kvinner har ført til at éninntektsfamiliene har sakkert akterut inntektsmessig (NOU 1996:13). I tabell 2 ser vi på antall yrkestilknyttede i familien. En person er her definert som yrkestilknyttet dersom summen av lønns- og næringsinntekt er større enn folketrygdens minsteytelse til en enslig pensjonist (62 757 kroner i 1995). For hele landet sett under ett har 25 prosent av tobarnsfamiliene bare én yrkestilknyttet, mens 73 prosent av familiene har begge foreldrene i inntektsgivende arbeid. I knapt 3 prosent av familiene er det ingen av foreldrene som er yrkestilknyttet.

Av tabellen kan vi se hvor det er mest vanlig at begge foreldrene har inntektsgivende arbeid. I bydelene Grefsen-Kjelsås, Nordstrand, Ekeberg-Bekkelaget og Manglerud har om lag 80 prosent av tobarnsfamiliene to inntekter. Færrest toinntektsfamilier finner vi på Grünerløkka-Sofienberg og i Gamle Oslo. Her har kun 40 prosent av tobarnsfamiliene begge foreldrene i inntektsgivende arbeid. Oslo indre øst skiller seg også ut når vi ser på andelen av familiene hvor ingen av foreldrene er yrkestilknyttet. I én av fire tobarnsfamilier på Grünerløkka-Sofienberg og i Gamle Oslo har verken mannen eller kvinnen inntektsgivende arbeid. Dette henger godt sammen med de høye tallene for arbeidsledighet i Oslo indre øst, men det er også grunn til å tro at barnehagedekningen er med på å forklare denne lave yrkestilknytningen. Barnehagedekningen i Oslo indre øst er den klart laveste i hele Oslo. I Gamle Oslo var barnehagedekningen i 1995 på 39 prosent sammenlignet med 82 prosent på

Sogn, Røa og Ullern har enten mannen, kvinnen eller begge to høyere utdanning, det vil si utdanning på universitets- eller høyskolenivå. På Grünerløkka-Sofienberg eller i Gamle Oslo har ikke mer enn hver tredje tobarnsfamilie så høy utdanning.

Flere andre undersøkelser påpeker også at vi finner de dårligste levekårene i Oslo indre øst. Det blir for eksempel laget en egen indeks for levekårsproblemer hvert år på bydelsnivå i Oslo, hvor det blant annet tas hensyn til antall sosialhjelpstilfeller, forventet levealder, antall

uførepensjonister, antall siktelsler for voldskriminalitet, registrerte arbeidsledige etc. (Sosial- og helsedepartementet 1997). Også her kommer Gamle Oslo dårligst ut med en indeks på 9,4 sammenlignet med for eksempel Vindern med indeks 1,3 (jo høyere verdi på indeksen, desto flere levekårsproblemer sammenlignet med andre bydeler). I 1997 ble det startet opp et eget handlingsprogram for å bedre levekårene i Oslo indre øst. I statsbudsjettet for 1998 foreslås dette arbeidet videreført med en bevilgning på 50 millioner kroner (St.prp. nr. 1 1997-98).

Tabell 1: **Inntektsregnskap for ektepar og samboerpar med to barn under 17 år. Hele landet og Oslo med bydeler. Hovedposter. Gjennomsnitt og median i kroner. 1995**

	Gjennomsnitt			Median		Antall familier med to barn under 17 år
	Yrkesinntekt	Kapitalinntekt	Overføringer	Inntekt etter skatt	Inntekt etter skatt	
Hele landet	397 808	21 700	37 766	342 682	321 692	155 991
Oslo	459 096	53 080	40 577	403 891	356 763	14 254
Bygdøy-Frogner	563 249	256 617	39 508	618 664	397 747	303
Uranienborg-Majorstua	447 075	24 132	43 768	375 657	344 922	258
St.Hanshaugen-Ullevål	466 132	35 412	37 599	389 049	367 716	498
Sagene-Torshov	314 789	6 608	54 964	289 253	298 456	314
Grünerløkka-Sofienberg	238 032	4 082	63 832	242 543	232 967	354
Gamle Oslo	238 644	3 773	65 096	245 433	226 100	431
Ekeberg-Bekkelaget	556 810	62 717	35 655	465 561	397 933	604
Nordstrand	543 019	70 892	36 060	467 812	403 603	643
Søndre Nordstrand	405 691	13 140	43 084	344 687	342 331	1 523
Lambertseter	368 893	9 521	43 797	318 025	316 724	237
Bøler	402 209	10 426	41 492	336 671	332 997	432
Manglerud	438 580	9 418	35 519	353 688	354 851	418
Østensjø	431 185	12 818	40 191	353 249	343 937	467
Helsfyr-Sinsen	375 536	7 567	43 231	319 196	326 956	395
Hellerud	395 519	11 981	44 167	336 567	333 785	448
Furuset	387 600	10 932	45 052	331 838	333 138	1 047
Stovner	379 291	7 909	42 800	322 342	326 968	625
Romsås	323 868	7 612	46 531	290 581	289 215	196
Grorud	376 813	9 337	42 303	321 807	319 479	497
Bjerke	403 147	12 014	38 768	336 723	334 980	644
Grefsen-Kjelsås	503 477	21 924	34 446	402 185	390 037	647
Sogn	511 384	44 474	34 261	419 181	398 044	609
Vindern	728 179	333 297	32 251	787 715	497 667	789
Røa	567 946	57 349	34 862	464 182	416 213	818
Ullern	611 005	131 625	31 239	554 585	439 238	983
Andre ¹	472 130	142 226	33 885	466 628	307 257	74

¹ Restgruppen "Andre" omfatter familier i bydelene Sentrum og Marka samt familier med uoppgitt bydelkode

Vindern (Statistisk sentralbyrå 1996).

Et annet forhold som også er med på å forklare det lave antallet toinntektsfamilier i Oslo indre øst, er den høye andelen innvandrerefamilier som er bosatt i disse bydelene. At både mann og kvinne har lønnet arbeid, er mer uvanlig innenfor enkelte innvandrergupper. Hvis vi utelater innvandrerefamiliene, øker andelen toinntektsfamilier på Grü-

nerløkka-Sofienberg og i Gamle Oslo fra 40 prosent til henholdsvis 71 og 72 prosent.

Høye yrkesinntekter blant mange fedre på vestkanten

Den lave familieinntekten til to-barnsfamiliene i Oslo indre øst kan altså delvis forklares ved at det i disse bydelene er mindre vanlig at begge foreldrene er i jobb. Litt interessant er det å se at på Bygdøy-Frogner og på

Tabell 2: **Andelen ektepar og samboerpar med to barn under 17 år, etter antall yrkestilknyttede foreldre. Hele landet og Oslo med by-deler. Sortert etter andelen med to yrkestilknyttede. 1995. Prosent**

	Yrkestilknyttede av foreldrene		
	Ingen	Én	Begge
Hele landet	3	25	73
Oslo	5	24	71
Grefsen-Kjelsås	2	18	80
Nordstrand	1	20	79
Ekeberg-Bekkelaget	2	20	78
Manglerud	2	20	78
Sogn	4	20	76
Røa	3	21	76
Ullern	4	20	76
Vindern	2	24	75
Østensjø	3	22	74
St.Hanshaugen-Ullevål	5	22	73
Bøler	4	22	73
Søndre Nordstrand	5	25	71
Furuset	5	24	71
Hellerud	5	25	70
Bjerke	4	26	70
Andre ¹	1	29	70
Lambertseter	6	25	69
Stovner	3	28	69
Grorud	4	27	69
Helsfyr-Sinsen	7	26	67
Romsås	5	29	66
Uranienborg-Majorstua	7	28	65
Bygdøy-Frogner	6	31	63
Sagene-Torshov ¹	14	28	59
Grünerløkka-Sofienberg	24	37	40
Gamle Oslo	23	37	40

¹ Restgruppen "Andre" omfatter familier i bydelene Sentrum og Marka samt familier med uoppgitt bydelkode

Uranienborg-Majorstua, hvor to-barnsfamiliene har høye gjennomsnittlige yrkesinntekter, er andelen toinntektsfamilier blant de laveste i Oslo. Forklaringen ligger trolig i et generelt høyt lønnsnivå blant fedrene i disse familiene. Yrkesinntekt for familiefedrene på Bygdøy-Frogner og på Vindern ligger for eksempel på henholdsvis 415 000 og 536 000 kroner i gjennomsnitt.

Med så høye inntekter hos mennene er det kanskje ikke like nødvendig med to inntekter i familien.

Mens forskjellene i gjennomsnittlig yrkesinntekt er relativt høy mellom mennene på Oslo øst- og vestkant, er det betraktelig mindre forskjell i kvinnenes yrkesinntekter. Riktignok har kvinnene på Vindern, Ullern og Røa relativt høye yrkesinntekter sammenlignet med gjennomsnittet i Oslo, men ser vi bort fra Gamle Oslo og Grünerløkka-Sofienberg, er det ikke så store forskjeller mellom kvinners yrkesinntekt på øst- og vestkanten. For eksempel har fedrene i tobarnsfamiliene på Bygdøy-Frogner nesten 50 prosent høyere yrkesinntekt enn fedrene på Manglerud, mens mødrene på Manglerud faktisk har en høyere yrkesinntekt (6 prosent) enn mødrene på Bygdøy-Frogner.

Høyest kapitalinntekter på Vindern og Bygdøy

Den samlede familieinntekten til en tobarnsfamilie er sammensatt av flere ulike typer inntekter. Vi har hittil sett på fordelingen av yrkesinntekt som er den klart viktigste inntekten til barnefamiliene. Men også to andre typer inntekter, kapitalinntekter og overføringer, har en viss betydning. *Kapitalinntekt* er renteinntekter fra bankinnskudd og avkastning fra ulike verdipapir, mens *overføringer* er stønader som for eksempel barnetrygd, arbeidsledighetsstrygd, sosialhjelp og ytelser fra folketrygden (se nærmere om dette i rammen). De aller fleste barnefamilier befinner seg i en fase av livet der det ikke er lett å spare, og kapitalinntektene har derfor liten betydning for familiens samlede inntekt (Epland og Erstad 1997). For landet sett under ett mottok tobarnsfamiliene vel 22 000 kroner i gjennomsnittlige kapitalinntekter i 1995. Oslo skiller seg her klart ut

Tabell 3: Gjennomsnittlig yrkesinntekt for mann og kvinne i ektepar og samboerpar med to barn under 17 år. Hele landet og Oslo med bydeler. Sortert etter kvinnens inntekt. 1995. Kroner

	Familie- inntekt	Mannens inntekt	Kvinnens inntekt
Hele landet	397 808	269 203	128 016
Oslo	459 096	308 652	149 911
Vindern	728 179	536 466	191 097
Ullern	611 005	429 248	181 149
Røa	567 946	390 015	177 517
Grefsen-Kjelsås	503 477	327 592	175 317
Sogn	511 384	336 133	174 897
Nordstrand	543 019	367 497	174 314
Ekeberg-Bekkelaget	556 810	388 588	167 498
St.Hanshaugen-Ullevål	466 132	300 597	165 069
Manglerud	438 580	282 174	155 932
Andre ¹	472 130	318 581	153 345
Bygdøy-Frogner	563 249	414 978	147 720
Uranienborg-Majorstua	447 075	300 177	146 389
Østensjø	431 185	286 615	144 170
Bjerke	403 147	259 229	143 376
Bøler	402 209	260 465	141 245
Furuset	387 600	249 105	137 969
Søndre Nordstrand	405 691	269 280	135 908
Hellerud	395 519	260 474	134 739
Helsfyr-Sinsen	375 536	241 390	133 815
Lambertseter	368 893	234 531	133 677
Stovner	379 291	248 779	129 885
Grorud	376 813	247 876	128 456
Romsås	323 868	203 875	119 788
Sagene-Torshov	314 789	197 722	116 634
Grünerløkka-Sofienberg	238 032	148 251	89 351
Gamle Oslo	238 644	158 068	80 169

¹ Restgruppen "Andre" omfatter familier i bydelene Sentrum og Marka samt familier med uoppgitt bydelkode

fra resten av landet med et gjennomsnitt på 53 000 kroner, men det er betydelige forskjeller mellom de enkelte bydeler. Igjen er det tobarnsfamiliene på Vindern og Bygdøy-Frogner som stiller i en klasse for seg. Gjennomsnittlig kapitalinntekt i disse familiene var henholdsvis 333 000 og 257 000 kroner. Tobarnsfamiliene i Oslo indre øst kommer også her dårligst ut. Gjennomsnittlig kapitalinntekt overstiger ikke 10 000 kroner for disse familiene, ei heller for tobarnsfamiliene på Lambertseter, Manglerud, Helsfyr-Sinsen, Stovner, Romsås og Grorud.

De største enkeltpostene for tobarnsfamiliene som har store kapitalinntekter, er aksjeutbytte og sekkeposten "Andre kapitalinntekter". At posten "Andre kapitalinntekter" er så høy i Oslo, kan imidlertid tyde på at det her kan skjule seg inntekter som egentlig er næringsinntekter fra utenby(gd)s kommuner, og ikke kapitalinntekter. Dette skyldes at det i datagrunnlaget ikke er mulig å skille ut slike næringsinntekter fra rene kapitalinntekter (Epland og Erstad 1997). Tobarnsfamiliene på Vindern har som nevnt 333 000 kroner i gjennomsnittlig kapitalinntekt. Av dette utgjør aksjeutbytte 158 000 kroner, mens andre

Tabell 4: Andelen ektepar og samboerpar med to barn under 17 år, etter ulike inntektstrinn. Inntekt etter skatt. Hele landet og Oslo med bydeler. 1995. Prosent

	Inntekt etter skatt (1 000 kr)					
	Alle	-199	200-299	300-399	400-499	500-
Hele landet	100,0	7,0	32,3	41,4	13,1	6,1
Oslo	100,0	10,2	20,8	34,3	20,0	14,6
Bygdøy-Frogner	100,0	10,6	15,5	24,8	19,1	30,0
Uraniensborg-Majorstua	100,0	14,3	24,0	27,5	18,2	15,9
St.Hanshaugen-Ullevål	100,0	10,4	18,9	31,7	23,9	15,1
Sagene-Torshov	100,0	22,9	27,4	36,6	10,5	2,5
Grünerløkka-Sofienberg	100,0	40,1	30,2	19,5	9,6	0,6
Gamle Oslo	100,0	37,8	35,3	18,8	6,3	1,9
Ekeberg-Bekkelaget	100,0	3,1	15,2	32,5	26,2	23,0
Nordstrand	100,0	3,4	13,1	32,3	26,6	24,6
Søndre Nordstrand	100,0	9,6	23,8	41,0	18,2	7,4
Lambertseter	100,0	11,4	30,4	42,2	12,2	3,8
Bøler	100,0	9,3	25,7	44,0	16,9	4,2
Manglerud	100,0	6,0	23,2	40,9	23,2	6,7
Østensjø	100,0	7,9	22,9	43,5	17,6	8,1
Helsfyr-Sinsen	100,0	15,4	25,6	38,7	16,5	3,8
Hellerud	100,0	11,4	24,1	40,8	16,5	7,1
Furuset	100,0	10,3	24,5	44,5	16,5	4,2
Stovner	100,0	10,9	28,3	43,0	14,9	2,9
Romsås	100,0	13,8	39,3	37,2	8,2	1,5
Grorud	100,0	10,9	30,0	39,6	15,5	4,0
Bjerke	100,0	9,3	27,2	42,7	15,4	5,4
Grefsen-Kjelsås	100,0	3,1	14,2	37,7	30,1	14,8
Sogn	100,0	9,2	12,5	28,6	26,6	23,2
Vindern	100,0	3,0	7,5	15,5	24,8	49,2
Røa	100,0	5,5	12,2	28,0	26,8	27,5
Ullern	100,0	6,3	9,6	22,8	27,7	33,7
Andre ¹	100,0	8,1	35,1	35,1	9,5	12,2

¹ Restgruppen "Andre" omfatter familier i bydelene Sentrum og Marka samt familier med uoppgitt bydelkode

kapitalinntekter utgjør 140 000 kroner. Hvor mye av de 140 000 kronene som er kapitalinntekter, og hvor mye som skriver seg fra eventuell næringsvirksomhet utenfor Oslo, kan vi altså ikke si noe om.

Mest overføringer til tobarnsfamilier i Oslo indre øst

I gjennomsnitt mottok tobarnsfamilier i Oslo 41 000 kroner i overføringer i 1995. Dette er litt høyere enn landsgjennomsnittet på 38 000 kroner. De tre bydelene i Oslo indre øst får mest i overføringer fra det offentlige, ved at tobarnsfamilier i disse bydelene mottar langt mer i

økonomisk sosialhjelp enn hva som er tilfellet i andre bydeler. Familier i Gamle Oslo fikk for eksempel 65 000 kroner i gjennomsnittlige overføringer i 1995, og av dette utgjør sosialhjelpen mer enn en tredjedel (23 000 kroner). Tildeling av statlig bostøtte og uførepensjon er også mest vanlig i Oslo indre øst.

Høyere inntektsnivå hvis innvandrerfamilier utelates

Vi har tidligere vært inne på at andelen toinntektsfamilier øker merkbart i Oslo indre øst dersom vi utelater innvandrerfamilier. Hvordan forandres inntektsnivået i de ulike

bydelene hvis vi utelater tobarnsfamilier hvor mannen er første- eller annengenerasjonsinnvandrere?³ På Sagene-Torshov, Grünerløkka-Sofienberg og i Gamle Oslo utgjør denne type innvandrerfamilier henholdsvis 45, 61 og 64 prosent av totalt antall tobarnsfamilier, men også Stovner og Romsås har mange innvandrerfamilier. I disse bydelene har faren innvandrerbakgrunn i mer enn hver tredje tobarnsfamilie. Lavest andel innvandrerfamilier har Vindern, Grefsen-Kjelsås og Nordstrand med kun 7 prosent.

Innvandrere fra Asia, Afrika, Mellom- og Sør-Amerika samt Tyrkia er i klart flertall i Oslo indre øst og på Romsås og Stovner. På Oslo vestkant er det også bosatt en del tobarnsfamilier med innvandrerbakgrunn fra disse delene av verden, men her er som regel barnefamilier fra Europa og Nord-Amerika i flertall blant innvandrerfamiliene.

Gjennomsnittlig inntekt etter skatt øker i alle bydeler når tobarnsfamilier med innvandrerbakgrunn utelates. Klart størst er økningen i de tre bydelene i Oslo indre øst. På Grünerløkka og i Gamle Oslo øker gjennomsnittlig inntekt etter skatt med mer enn 30 prosent når tobarnsfamilier med innvandrerbakgrunn ikke tas med. På Vindern er den tilsvarende økningen i gjennomsnittlig inntekt etter skatt på kun 2 prosent. Dette stemmer godt overens med tidligere undersøkelser av inntektsforholdene blant innvandrere. Innvandrerfamilier fra Asia, Afrika, Mellom- og Sør-Amerika samt Tyrkia har i gjennomsnitt en inntekt som ligger langt under inntekten til norske familier, mens innvandrerfamilier fra Vest-Europa og Nord-Amerika har et inntektsnivå på linje med norske familier (Kirkeberg 1997).

Flest rike barnefamilier på Vindern og Ullern

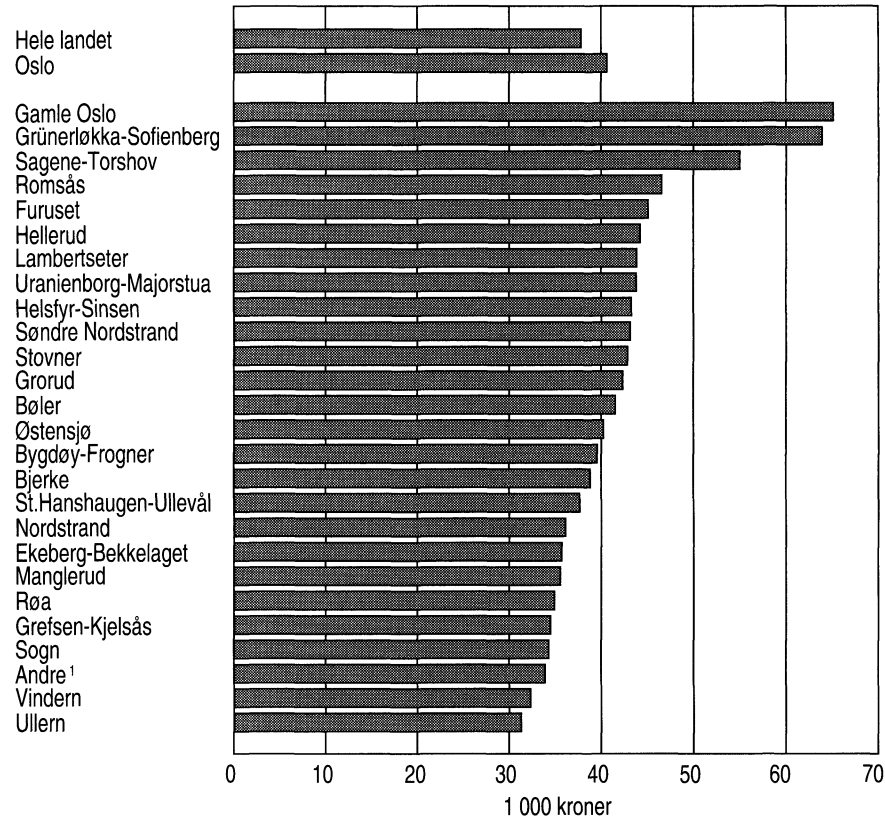
Gjennomsnittstallene har vist at inntektsnivået er høyest for tobarnsfamiliene på Oslo vestkant og lavest i Oslo indre øst. Gjennomsnittstall sier imidlertid ingenting om hvordan fordelingen av inntekt er, om det for eksempel er noen få familier med svært høye inntekter som drar gjennomsnittet opp, mens resten av familiene har en mer beskjeden inntekt.

Tabell 4 viser hvor mange familier som har inntekter i ulike intervaller for inntekt etter skatt. For landet totalt har kun 6,1 prosent av tobarnsfamiliene en inntekt etter skatt på over en halv million kroner sammenlignet med hele 14,6 prosent i Oslo. Men som vi ser, er det også mange tobarnsfamilier i Oslo som har en svært lav familieinntekt; 10,2 prosent har en inntekt på under 200 000 kroner. I landet sett under ett var det 7 prosent av tobarnsfamiliene som befant seg på dette inntektstrinnet.

Det er flest rike familier på Vindern. Her har nær halvparten av tobarnsfamiliene en samlet inntekt etter skatt på over en halv million kroner. Det er med andre ord ikke slik at det bare er noen få familier med svært høy inntekt som bidrar til det høye gjennomsnittstallet for Vindern. Som vi ser av tabellen, er det kun 3 prosent av tobarnsfamiliene i denne bydelen som har en inntekt under 200 000 kroner. Også Ullern og Bygdøy har svært mange familier med høye inntekter. I disse to bydelene ligger om lag hver tredje tobarnsfamilie på det øverste inntektstrinnet.

Likeledes ser vi at Oslo indre øst er klart overrepresentert på det laveste inntektstrinnet. Hele 40,1 prosent av tobarnsfamiliene på Grüner-

Figur 4: Gjennomsnittlige overføringer. 1995

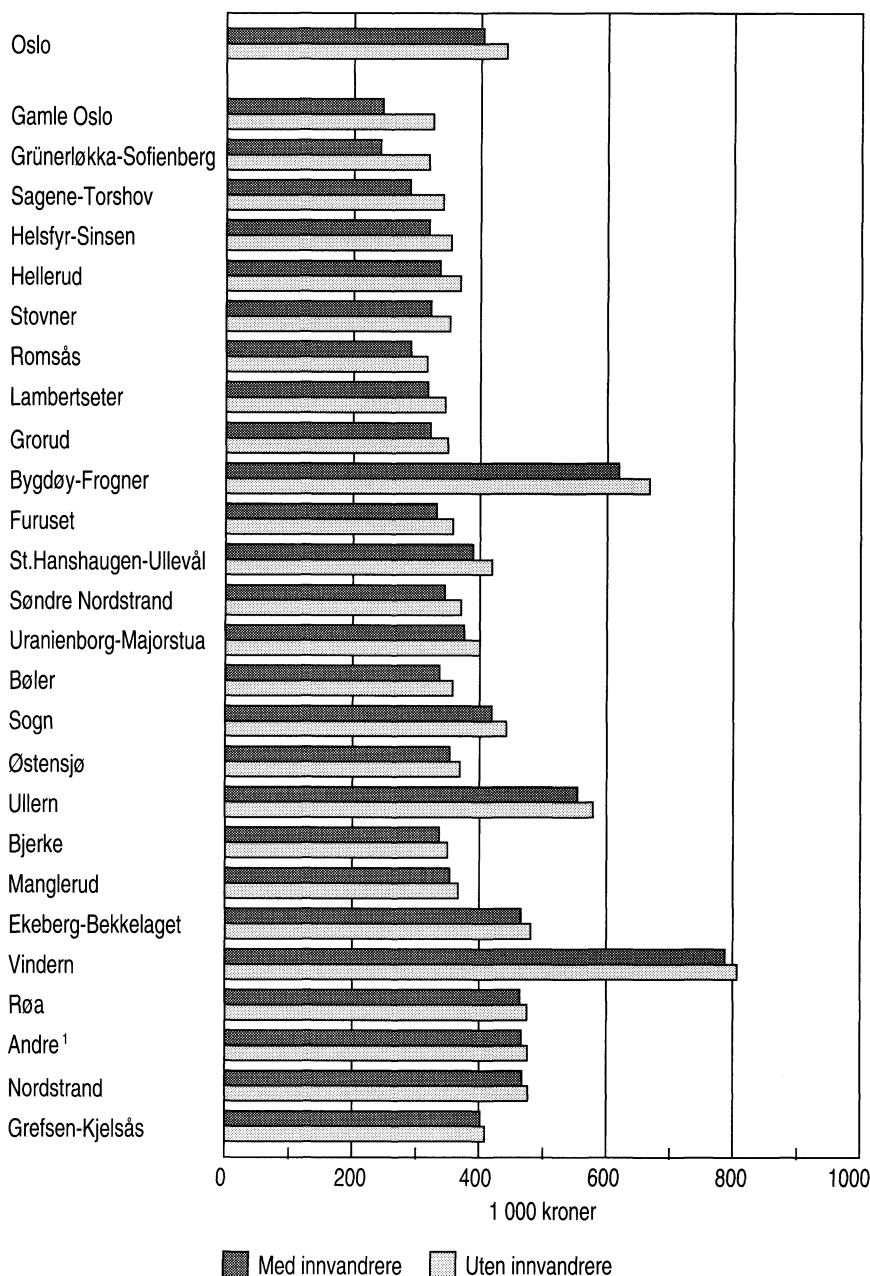
¹ Familier i bydelene Sentrum og Marka, samt familier med uoppgitt bydelskode
Kilde: Registerbasert inntektsstatistikk 1995

løkka-Sofienberg har en familieinntekt på under 200 000 kroner. Tobarnsfamiliene i Gamle Oslo følger ikke langt etter med en andel på 37,8 prosent. Litt interessant er det å legge merke til at det også i bydelene Bygdøy-Frogner, Uranienborg-Majorstua og St.Hanshaugen-Ullevål finnes en relativt stor andel familier (mellom 10 og 14 prosent) på det laveste inntektstrinnet.

Hvis vi rangerer alle tobarnsfamilier i hele Oslo etter familiens inntekt etter skatt, finner vi at de 10 prosent fattigste familiene i Oslo har en inntekt etter skatt som er lavere enn 198 725 kroner. De 10 prosent

rikeste har en inntekt som er høyere enn 549 713 kroner. La oss benytte disse to inntektsgrensene på hver bydel.⁴ Hvis inntektsfordelingen innen hver bydel hadde vært helt lik fordelingen i Oslo sett under ett, ville alle bydelene hatt 10 prosent av sine tobarnsfamilier henholdsvis under og over disse to inntektsgrensene. Dette er langt fra tilfellet. Tobarnsfamiliene på Vindern, Ullern og Bygdøy-Frogner er klart overrepresenterte blant de 10 prosent rikeste familiene i Oslo. Hele fire av ti familier på Vindern har en inntekt etter skatt som er like høy som for de 10 prosent rikeste i Oslo. Likeledes har for eksempel

Figur 5: Gjennomsnittlig inntekt etter skatt med og uten innvandrerefamilier. 1995

¹ Familier i bydelene Sentrum og Marka, samt familier med uoppgitt bydelkode
Kilde: Registerbasert inntektsstatistikk 1995

Størst inntektsforskjell på Bygdøy - minst på Manglerud

I tabell 5 ser vi nærmere på hvordan inntekten er fordelt innen hver enkelt bydel. Tabellen viser gjennomsnittlig inntekt etter skatt for den tidelen av tobarnsfamiliene med lavest inntekt (desil 1) og den tidelen med høyest inntekt (desil 10). I tillegg viser tabellen hvor mye mer i inntekt den rikeste tidelen har i forhold til den fattigste tidelen innen de ulike bydelene.

Tabellen viser klart at det er store forskjeller i de økonomiske levekårene i Oslo. Hvis vi ser på Oslo under ett, så har den rikeste tidelen av tobarnsfamiliene mer enn sju ganger så høy inntekt som de 10 prosent fattigste. For landet totalt er det tilsvarende forholdstallet i underkant av fire. Men det er når vi går ned på den enkelte bydel i Oslo at de virkelig store inntektsforskjellene viser seg. De bydelene hvor inntektsnivået er høyest, er også de bydelene hvor inntektsfordelingen er mest skjev. Den mest skjeve fordelingen finner vi på Bygdøy-Frogner. I denne bydelen har den rikeste tidelen av tobarnsfamiliene hele 23 ganger høyere inntekt etter skatt enn den fattigste tidelen. De 10 prosent rikeste på Bygdøy-Frogner har 2 704 000 kroner i gjennomsnittlig inntekt etter skatt sammenlignet med 117 500 kroner blant de 10 prosent fattigste. Det er likevel tobarnsfamiliene i tidelen med høyest inntekt på Vindern som har høyest gjennomsnittlig inntekt. Den øverste tidelen i denne bydelen har hele 3,4 millioner kroner i gjennomsnittlig inntekt etter skatt. Dette er drøye 15 ganger høyere inntekt enn tobarnsfamiliene i tidelen med lavest inntekt på Vindern.

fire av ti tobarnsfamilier på Grünerløkka-Sofienberg en inntekt etter skatt som plasserer dem på nivå

med de 10 prosent fattigste tobarnsfamiliene i Oslo.

Vi ser ellers at inntekten også er relativt ujevnt fordelt i de to bydelene som har skilt seg ut ved å ha en

Tabell 5: Gjennomsnittlig inntekt etter skatt for desilgruppe 1 og 10. Ektepar og samboerpar med to barn under 17 år. 1995. Kroner. Omfatter ikke familier med negativ inntekt etter skatt. Hele landet og Oslo med bydeler. Sortert etter største forskjell mellom fattigste og rikeste tidel av familiene i hver bydel

	Gjennomsnittlig inntekt etter skatt		Forholdet mellom den fattigste og rikeste tidelen
	Desil 1	Desil 10	
Hele landet	173 805	661 721	3,8
Oslo	145 440	1 031 080	7,1
Bygdøy-Frogner	117 515	2 703 684	23,0
Vindern	223 670	3 399 816	15,2
Andre ¹	147 149	1 822 309	12,4
Ullern	148 830	1 797 175	12,1
Uranienborg-Majorstua	128 883	859 736	6,7
Grünerløkka-Sofienberg	67 729	437 598	6,5
Sogn	131 179	843 765	6,4
Røa	173 746	1 086 246	6,3
St.Hanshaugen-Ullevål	139 018	827 553	6,0
Gamle Oslo	81 637	461 233	5,6
Ekeberg-Bekkelaget	209 964	1 168 229	5,6
Nordstrand	211 696	1 159 220	5,5
Sagene-Torshov	102 235	490 107	4,8
Hellerud	151 484	569 754	3,8
Søndre Nordstrand	157 583	573 939	3,6
Helsfyr-Sinsen	139 205	505 979	3,6
Bjerke	159 698	575 203	3,6
Lambertseter	150 222	533 670	3,6
Østensjø	171 957	609 051	3,5
Romsås	131 807	464 329	3,5
Grefsen-Kjelsås	198 045	691 806	3,5
Furuset	152 251	530 606	3,5
Bøler	161 576	548 378	3,4
Stovner	155 727	513 352	3,3
Grorud	157 463	513 189	3,3
Manglerud	175 346	546 117	3,1

¹ Restgruppen "Andre" omfatter familier i bydelene Sentrum og Marka samt familier med uoppgitt bydelskode

svært lav gjennomsnittlig inntekt; Grünerløkka-Sofienberg og Gamle Oslo. De 10 prosent rikeste tobarnsfamiliene på Grünerløkka har mer enn seks ganger så høy inntekt som de 10 prosent fattigste. De 10 prosent fattigste på Grünerløkka-Sofienberg har kun en gjennomsnittlig inntekt på 68 000 kroner. De 10 prosent rikeste tobarnsfamiliene på Vindern har med andre ord en gjennomsnittlig inntekt etter skatt som er 50 ganger høyere enn de fattigste tobarnsfamiliene på Grünerløkka. Tallene bekrefter altså at Oslo er det stedet hvor forskjellene i de

økonomiske levekårene er større enn noe annet sted i landet (Barstad 1995). Manglerud er den bydelen hvor inntekten er jevnest fordelt. Her har den rikeste tidelen tre ganger høyere inntekt etter skatt enn de 10 prosentene med lavest inntekt.

1. Forskjellen på en husholdning og en familie kan kort oppsummeres som følger: En husholdning er alle personer som bor i samme bolig uansett slektsforhold. En husholdning kan derfor bestå av flere familier. Det finnes imidlertid ingen registeropplysninger over husholdninger i Norge, og med unntak for folketellingene blir

husholdningsstatistikk samlet inn ved hjelp av utvalgsundersøkelser. En familie er derimot personer som er bosatt på samme adresse og som har samme familienummer. To samboere uten felles barn vil for eksempel ha hvert sitt familienummer, og dermed bli regnet som to familier i familiestatistikken. Et ektepar (med eller uten barn) vil derimot bli regnet som én familie, og alle familiemedlemmene vil ha samme familienummer. Familiestatistikken lages på bakgrunn av registeropplysninger fra Det Sentrale Folkeregister (Vestli 1996).

2. For en nærmere drøfting av disse inntektsbegrepene, se Epland og Erstad (1997).

3. Tabell A. Gjennomsnittlig inntekt etter skatt for ektepar og samboerpar med to barn under 17 år. Familier hvor mannen er første- eller andregenerasjonsinnvandrere er utelatt. Oslo med bydeler. Gjennomsnitt. 1995. Kroner

	Inntekt etter skatt	Antall familier
Oslo	440 471	11 248
Bygdøy-Frogner	668 313	248
Uranienborg-Majorstua	399 906	201
St.Hanshaugen-Ullevål	418 832	400
Sagene-Torshov	341 164	174
Grünerløkka-Sofienberg	318 703	139
Gamle Oslo	325 001	155
Ekeberg-Bekkelaget	481 079	556
Nordstrand	476 828	599
Søndre Nordstrand	370 443	1 160
Lambertseter	345 076	177
Bøler	357 219	340
Manglerud	366 796	365
Østensjø	368 952	402
Helsfyr-Sinsen	354 007	279
Hellerud	368 309	326
Furuset	357 493	789
Stovner	352 267	422
Romsås	316 055	125
Grorud	349 003	375
Bjerke	349 647	497
Grefsen-Kjelsås	409 484	604
Sogn	442 125	544
Vindern	806 750	734
Røa	475 032	730
Ullern	578 713	847
Andre ¹	476 153	70

¹ Restgruppen "Andre" omfatter familier i bydelene Sentrum og Marka samt familier med uoppgitt bydelskode

4. Tabell B. De 10 prosent med høyest inntekt etter skatt og de 10 prosent med lavest inntekt etter skatt i Oslo, etter bydel. Ektepar og samboerpar med to barn under 17 år. Andelen av antall familier i hver bydel. Sortert etter andel i desil 10. 1995. Prosent

	Desil 1 prosent- andel	Desil 10 prosent- andel
Hele landet	6,8	3,9
Oslo	10,0	10,0
Vindern	3,0	39,2
Ullern	6,3	26,1
Bygdøy-Frogner	9,9	23,1
Røa	5,4	19,4
Ekeberg-Bekkelaget	2,8	16,4
Sogn	9,0	15,9
Nordstrand	3,4	15,2
Andre ¹	8,1	12,2
Uranienborg-		
Majorstua	14,3	11,2
St.Hanshaugen-		
Ullevål	10,0	9,6
Grefsen-Kjelsås	3,1	7,4
Østensjø	7,3	5,1
Søndre Nordstrand	9,3	4,1
Manglerud	5,7	3,1
Lambertseter	11,4	3,0
Hellerud	11,4	2,9
Bjerke	9,2	2,8
Furuset	10,3	2,5
Bøler	9,0	2,3
Sagene-Torshov	22,3	1,6
Gamle Oslo	37,1	1,4
Grorud	10,3	1,2
Stovner	10,4	1,0
Helsfyr-Sinsen	15,2	0,8
Romsås	13,8	0,5
Grünerløkka-		
Sofienberg	39,8	0,3

¹ Restgruppen "Andre" omfatter familier i bydelene Sentrum og Marka samt familier med uoppgitt bydelskode

Litteratur

Barstad, Anders (1995): Levekår i by og land *Samfunnsspeilet* 1995, 1, Statistisk sentralbyrå.

Epland, Jon og Terje Erstad (1997): Barnefamilie: De høyeste og laveste inntektene finner vi i Oslo, *Samfunnsspeilet* 1997, 1, Statistisk sentralbyrå.

Kirkeberg, Mads Ivar (1997): "Inntekt" i Kåre Vassenden (red.): *Innvandrere i Norge*

- *Hvem er de, hva gjør de og hvordan lever de?* Statistiske analyser 20, Statistisk sentralbyrå.

Statistisk sentralbyrå (1996): *Barnehager og tilbud til 6-åringer i skolen 1995*, NOS.

NOU (1996:13): *Offentlige overføringer til barnefamilier*, Barne- og familiedepartementet.

Sosial- og helsedepartementet (1997): *Sammenligningstall for kommunene 1997. Akershus Østfold Oslo, Styrings- og informasjonssystemet for helse- og sosialtjenesten i kommunene*, Oslo: Sosial- og helsedepartementet i samarbeid med Statistisk sentralbyrå og Statens helsetilsyn.

St.prp. nr. 1 (1997-98): Statsbudsjettet for budsjetterminen 1998, Finans- og tolldepartementet.

Vestli, Sissel (1996): *Avklaring av begrep og kjennemerker i familie- og barnestatistikken*, Notater 96/24, Statistisk sentralbyrå.

Mads Ivar Kirkeberg
(mik@ssb.no) er rådgiver i Statistisk sentralbyrå, Seksjon for inntekts- og lønnsstatistikk.